

COLORS DEL CAMÍ

Josep Janés-Tutusaus



STONBERG
EDITORIAL

COLORS DEL CAMÍ

Josep Janés-Tutusaus

STONBERG
EDITORIAL

Primera edició: gener 2026

© Josep Janés-Tutusaus

© del pròleg: Josep M. Fulquet

© de les fotografies: Isabel Ribas Nolla i de Josep Janés-Tutusaus

© de les característiques d'aquesta edició: Stonberg Editorial
Gran Via de les Corts Catalanes 636 – 08007 Barcelona (Catalunya)

Tel. 933 175 412

stonberg@stonbergeditorial.com

www.stonbergeditorial.com

Producció: Stonberg Editorial

ISBN: 979-13-990994-7-8

DIPÒSIT LEGAL: B 23832-2025

Cap part d'aquesta publicació,
inclòs el disseny de la coberta, pot ser reproduïda,
emmagatzemada o transmesa de cap manera ni per cap mitjà,
ja sigui electrònic, químic, mecànic, òptic,
de gravació o de fotocòpia
sense permís previ de la marca editorial.

AGRAÏMENTS

A Isabel Ribas Nolla per la paciència infinita en escoltar atentament els aclariments i entorns de cada poema i aportar les seves opinions sobre aquests.

A Sam Abrams pel seu mestratge.

A Josep Cuello Subirana, Abel Figueres Milà, Alba Juanola, Josefina Maymó Puig, Marià Martín, Leslie Pericot, Montse Pineda, Alèxia Roura-Valls, Ricardo Ruiz, Miquel Sánchez, Nuri Torellas i Pere Vila Aldama pels suggeriments i comentaris.

A Laura Mas Vergés pel seu recolzament entusiasta.

UNES PARAULES PER A *COLORS DEL CAMÍ*

Quan en Josep Janés em va proposar redactar unes paraules de presentació per al seu poemari *Colors del camí*, em van venir de seguida al pensament dues coses.

La primera, “Voyelles” (“Vocals”), el poema de Rimbaud en què cada vocal va associada a un color (A negra, E blanca, I roja, U verda i O blava —la O apareix al final, en comptes de la U), i cada color a una connotació moral.

Sembla que el poema buscava il·lustrar la teoria de les correspondències de Charles Baudelaire, que afirmava que entre sons, colors, perfums i sensacions hi havia unes connexions, o correspondències, que només el poeta podia intuir.

La segona, la teoria dels colors (*Zur Farbenlehre*), de Goethe, que trencava amb les teories òptiques newtonianes del seu temps i conté les primeres descripcions de les ombres acolorides i de la refracció. No cal dir que la teoria *goethiana* va influir, així mateix, pintors com Van Gogh o Monet, que experimentaran les oposicions de colors primaris i complementaris per exaltar la puresa dels colors i, així, donar un esclat més lluminós a les seves teles.

Però bé, no és la intenció del prologuista allargar-se més en aquestes consideracions, però sí destacar que el(s) color(s) és/són una part important —diria que cabdal— del

llibre de Janés. En efecte, i tal com ell afirma en el text que, a tall de presentació, s'avança als poemes, “la vida de qual-sevol ser humà està farcida [...] de molts colors”; i també que “músics, pintors [...] han pintat de colors el meu camí”.

En efecte, el llibre és un camí, un *nóstos* (del grec antic *νόστος*, «retorn», «viatge de tornada a la llar, a la pàtria»), un gènere i un concepte creats per la literatura grega antiga que centra la seva trama en la tornada dels herois a la pàtria després de la destrucció de Troia, i un viatge que és metàfora de la vida humana i de la nostra peripècia vital. Pensem, per exemple, que la part final d'*Ulisses* —quan el protagonista, Leopold Bloom, torna a casa— porta aquest mateix títol: «Nóstos».

Un viatge, un camí que, com diu Janés, “no fem mai en solitari”; un camí que “no es fa en el no-res o en un planeta llunyà”, sinó “en el marc d'un territori i en relació amb els altres”, que acaben formant un tot del qual serà difícil, si no impossible, deslligar-ne les parts. Com diu Janés “el viatge és l'horitzó possible”. Únic, afegiria jo.

Dit això, *Colors del camí* és un llibre força interessant per raons diverses, però bàsicament per la quantitat de vida viscuda que conté, i que s'endevina en la setantena llarga de poemes que l'integren. Però, posats a ser primmirats, diria que és, també, un llibre un punt desigual, ja que no aplega els poemes per unitats temàtiques, sinó que segueixen el *continuum* que dona l'escriptura o la formalització final en forma de poema d'una experiència determinada.

Per entendre'ns —i ja que hem començat parlant dels colors—, en el llibre hi ha poemes que citen explícitament els colors: l'inicial, per exemple, i que dona títol al llibre, «Flor de nit», «Tardor» i «Dansa dels Pirineus» —més enllà de la secció titulada *Persones que han pintat la vida de colors*, i que Janés presenta com una segona part del llibre—; poemes de temàtica amorosa («El nostre carrer», «Ells», «Amor a ciutat», «Amor secret», «Llum» o «Rebeca», entre altres); poemes que incideixen en un dels tòpics del Barroc («Tempus fugit», «Còdols»), el pas del temps, l'etern retorn heraclitià, o poemes que, partint d'experiències i situacions singulars, proposen una reflexió que palesa sovint la profunda humanitat del poeta.

Un altre punt a destacar és la factura del llibre, la definitiva formalització dels poemes. L'autor, que opta pel vers lliure (versos que a «Bes», per exemple, consten d'una frase simple, sense subordinació) i la seva distribució gràfica sobre el paper, a la manera dels poetes de les primeres dècades del s. XX.

Poemes com «Amistat», «Amor secret» o «Flor de nit» en serien un mostra. I aquí, a propòsit del vers lliure, em venen a la memòria uns versos —aquests sí que amb mètrica rigorosa— d'un poeta anglès, John Donne, que en un dels seus poemes diu: “Grief brought to numbers cannot be so fierce; / For he tames it, that fetters it in verse”. És a dir: “El dolor, quan es redueix a mètrica, no pot ser tan

fort, / perquè el sotmet qui l'encadena al vers". Faríem bé de pensar-hi els qui de tant en tant ens vaga de fer versos!

I ja que parlem de formalitzacions, se'm permeti una referència al model de llengua que fa servir el poeta. En general, i això és decididament positiu, Janés tira de la llengua col·loquial, de la llengua en què tots ens reconeixem quan la parlem, per expressar-se.

Però de vegades no ho pot evitar, es posa la perruca noucentista i surt amb un estirabot lingüístic que deixa descol·locat el lector. Ho il·lustro amb un parell d'exemples: ¿Per què "... el brut i *arçà* carrer on vivim" i no "... el brut i *secret/amagat/recòndit* carrer on vivim"? («Amor a ciutab») ¿Per què "Res s'escau soliu" i no "Res no passa sol" («Escacs a la muntanya»)? ¿Per què no deixa de banda aquests tics falsament "literaris" i segueix el camí fressat per una llengua posada en una situació real de comunicació?

Jo li recomanaria, per si de cas en tingués cap dubte, la lectura d'uns articles de Josep Pla sobre l'art d'escriure en català (cito ara literalment) "d'una manera clara, senzilla, sense pedanteria, sense inflor, sense donar a entendre que fem una cosa molt important, amb la preocupació que l'estil no té una finalitat en si, sinó que és un simple instrument per a dir o per a exposar alguna cosa més o menys digna de ser comunicada a la gent dels voltants..."¹.

¹ «Confessions literàries. I, II i III», a Josep Pla. *Caps-i-puntes*. OC XLIII, pp., 370-378.

Estic convençut que Janés coincidirà amb mi, i que el seu futur llibre de versos, que tots esperem, sigui un llibre ja alliberat de rampoines noucentistes que tant de mal han fet a la literatura catalana contemporània.

Enhorabona, doncs, a Josep Janés per aquests *Colors del camí*. Colors i camins que ja des d'ara farem, i contemplarem, amb els seus versos ben vius a la memòria.

Josep M. Fulquet
Octubre de 2025

PRESENTACIÓ DE L'AUTOR

La història de la simbologia dels colors al llarg dels temps i les cultures ocuparia moltes pàgines i és apassionant, com s'intueix en el pròleg.

Però aquest recull de poemes és quelcom molt més senzill.

Pensant en el *camí* com a metàfora de l'itinerari vital i plenament conscient que la vida de qualsevol ésser humà està farcida d'anècdotes, fets i circumstàncies de “molts colors”. És més que probable que de la infància a la vellesa n'aniran passant de *tots colors*.

El *camí* no acostuma a tindre un desenvolupament cronològic. L'amor, l'amistat, el dol, una imatge meravellosa, una guerra més o menys propera i un llarg etcètera van apareixent i marxant mentre *caminem*. Així també el llibre ens va presentant retalls del *camí* tal com ens ho trobem a la vida.

En els poemes els colors apareixen a vegades explicitats pel seu nom —verd, roig...— però sovint ho fan metafòricament. La sang, els núvols, les flors, el fum, la pluja, el mar, les fruites ens van suggerint diferents colors.

Per altra part, *el camí* no el fem mai en solitari. Altres persones, de prop o de lluny, ens acompanyaran. El llibre conté

un homenatge a alguns músics, pintors..., artistes que *han pintat de colors* el meu camí. si bé és tan sols un *tast*. Podrien ser centenars i caldria afegir científics, escriptors i líders socials. Potser un altre dia.

El *camí* no es realitza en el no-res o en un llunyà planeta. L'anem transitant a la Terra. Així, aigua, aire, plantes, el pas de les estacions, el clima, van entreteixint una altra gamma de colors que interactuen, sovint de manera no prevista, amb els nostres colors.

Es tanca un triangle, el nostre camí personal en el marc d'un territori i en relació amb altres persones, formen un conjunt, on serà difícil deslligar les parts.

Josep Janés-Tutusaus



El cel de París

COLORS DEL CAMÍ

Al carrer de casa, on vaig néixer,
hi ha dos colors verds verticals.

En aquell llunyà país, on la terra és blanca,
vaig trobar els colors dels teus ulls.

Carrer avall, en la pastura del card cigrell,
el color groc s'escampa arreu.

Els nens ploraven, plens
de llàgrimes sense color.

Lluïen vermell els rètols de la fàbrica,
amb el marc blau.

En el cementiri, la làpida del panteó,
abans grisa, s'ha tornat negra.

Encara ara,

no sé

el color de la utopia.

BES

La porta colpeja amb força.

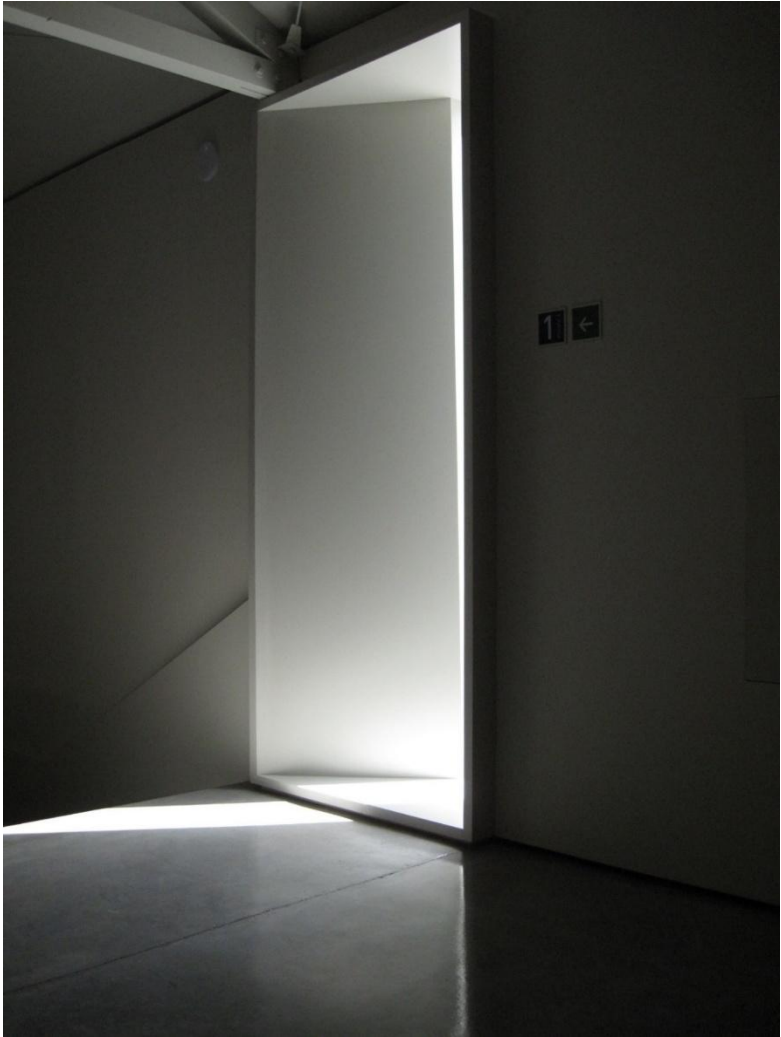
Dits masegats.

El nen xiscla. El nen plora.

Sang a les mans.

Sang seva, que brolla.

El vent ha besat la porta.



Porta

TEMPUS FUGIT

Aquesta tarda passejant sota la pluja
he tornat a ser el nen
que un dia vaig ser.
Quan jugava amagant-me
sota les taules de la cafeteria
o m'imaginava volant amb els ocells
o feia fileres de "cotxes"
amb les pedres del jardí.

Els núvols avancen de pressa,
a contrapel del caminar cansós,
com per deturar el pas del temps.

Les gotes, ara petites,
sembla que no mullin
les dòcils fulles de
l'arbre que m'està mirant.

Molt més tard, les gotes,
ara grosses, venten
amb fúria les branques.

La tarda s'enginya
per enfosquir-se de pressa.

La pluja s'atura.

Els mil sons de les gotes d'aigua
alcen el vol i me n'adono
que també ha marxat el nen.

He estat feliç.

FINESTRA

Empolsegat el vidre
per l'aire i els insectes,
podem veure unes mans
que es mouen àgils.

La peça de roba s'escola.
Blanc, el pit de color blanc,
com l'espalla, blanca.
La samarreta duu una inscripció.

Bru i llarg, el pèl relisca.
La meva vista l'acaricia
fins a arribar a l'espalla,
en un quarteró de la finestra.

El vent aixeca la cabellera!
La finestra es tanca de bursada.
El cos, furtiu, s'amaga
cap a l'obscur de l'estança.

Mai
 sabré
 si era ella.

ARC DEL CEL

Vermell: pètals de la rosa.

Taronja: fruit del taronger.

Groc: flor del gira-sol.

Verd: fulles del roure.

Blau: el cel.

Indi: flor de l'arbre de Júpiter.

Violeta: nabius.



Finestra

